

do you know what it means to miss new orleans & babylon blues

door **Paul Verhaeghen**

Geschreven en voorgelezen voor 'Writing Billie' n.a.v. het eerste Passa Porta Festival, Kaaitheater, april 2007
Een project van Het beschrijf i.s.m. Brussels Jazz Orchestra en Kaaitheater.

Do you know what it means to miss New Orleans

Orson Welles had een geweldig idee.

Met zijn vriend Louis Armstrong zou hij een film maken – *The Story of Jazz* – gebaseerd op Armstrongs leven. Welles was amper 25, en op het hoogtepunt van zijn kunnen. Hij had net de natie in paniek gejaagd met zijn hoorspel *War of the Worlds*, en *Citizen Kane* was in productie. Zijn jazzfilm zou net zo goed worden. En net zo schandig. Het ging niet zo goed tussen blank en zwart, in Amerika. En jazz was tenslotte ontstaan in Storyville, de hoerenbuurt van New Orleans.

Orsons minnares, Billie Holiday, ook 25, hielp met het onderzoek: zij loodste de regisseur door de ruige *joints* en de hachelijke *dives* van Central Avenue, het zwarte ghetto van L.A.

En dan kwam een oorlog tussenbeide, en de politiek. Het ministerie van buitenlandse zaken vroeg Welles een film te draaien die *goodwill* kon oogsten bij de Latijns-Amerikaanse burens.

Die film liep behoorlijk uit de hand. Welles mengde de samba met Mexicaanse folklore, de ritmen van de Caraïben met voodoo en de geschiedenis der slavernij met de geboorte van de jazz.

De studio nam hem de film uit handen. Lubin herschreef het scenario. Het draaide niet langer om twee zwarte muzikanten – Armstrong en Holiday: het werd een sentimentele liefdeshistorie over een operazingende blondine en de blanke eigenaar

van een nachtclub op Basin Street.

Billie haatte de film *New Orleans*. Ze was Welles' geliefde geweest. Ze had lang en hard gewerkt om *Lady Day* te worden. En nu werd ze als kamermeid gecast. En ze kreeg een dialectcoach toegewezen: ze sprak te mooi, het klonk de regisseur niet *petit nègre* genoeg. Het deed Billie denken aan die dag, tien jaar eerder, toen ze in Detroit verzocht werd haar gezicht een graad of twee donkerder te schminken – ze zag er voor het blanke cliëntèle niet zwart genoeg uit om in een jazzband te zingen. Zoals ze het zelf zei: *You had to smile to keep from throwing up*.

Voor de film bond ze dan toch het schortje voor en zwartte ze haar stem.

Het maakte haar nukkig. Ze kwam vaak te laat op de set. Het hielp haar makkers muzikanten: zij konden overuren aanrekenen, de blonde ster van de film niet.

Dit lied klonk de bewoners van New Orleans altijd wat raar in de oren. Ook al omdat de naam van hun stad met een Yankee accent werd bedacht – **New Orleans** in plaats van New Orleans.

En dan kwam een andere oorlog tussenbeide, en de politiek. Er is geen geld om de dijken rond de stad te versterken; al het geld van de natie gaat naar de oorlog in Irak – 122.820 dollar per minuut. Orkaan Katrina zwiept langs, en de dijken breken.

Dit lied is nu het lied der ballingen. Vóór Katrina telde New Orleans 480.000 inwoners. Nu zijn dat er 225.000. De ontbrekende 45 percent zijn bijna allemaal arm, en bijna allemaal zwart.

De burgemeester heeft laten verstaan dat zij niet zo welkom zijn. De stad is zoveel leefbaarder zonder hen, vindt hij.

Maar wel is hij tevreden dat het toeristenleven bloeit.

De ontbrekende 255.000 weten wat het *means to miss New Orleans*.

Sometimes you have to smile to keep from throwing up.

Babylon Blues

St. Louis Cemetery No. 1 ligt onder de waterlijn. De doodskisten verzuipen. Er worden gaten in geboord, maar als de regen toeslaat, dobberen de kisten in hun kuilen. Je kan ze horen klapperen tegen de onderkant van de zerken.

Dat geldt enkel voor de protestantse doden.

De katholieken hebben andere methoden.

*

Ik ontmoette haar in de *ACE Hardware Store*, op Oak Street. We oogden de snel slinkende stapel triplexplaten.

‘Jij lijkt me een man die met een hamer overweg kan,’ zei ze. Ik ben een dichter, geen hameraar; de ganzenveer en het borrelglas zijn mijn gereedschap. Ze ziet me vaak in Café Babylon, zegt ze. Best mogelijk.

‘En je hebt een auto, durf ik wedden.’

We laden de houtplaten op het dak van mijn gammele Toyota. Eerst timmeren we haar *shotgun house* in Bywater dicht, dan trekken we naar het *French Quarter*.

‘Het minste wat ik kan doen is jou een biertje betalen.’

De stad schurkt zich zo graag gezapig tegen de stroom aan. De Mississippi, vadsig van de verzamelde dromen van dit wankel continent, zwalkt doorgaans traag en dronken door haar bedding van modder en zware metalen. Nu staan er schuimkoppen op het water; een vuile branding likt de dijk.

In het smalle uitstalraam van *Reverend Zombie's Voodoo Shop* bibberen de Legba-poppen; Erzulie's wijdopen ogen staren verdwaasd over de wijdlopige leegte van *le Vieux Carré*. De cafés zijn dicht; Pat O'Briens, Johnny White's, Molly's, The Famous Door, The Cat's Meow zijn lege dozen vol onbereikbare belofte.

Ik heb nog een fles in de kast. En het Quarter ligt hoger – in mijn flatje overleven we de storm wel.

*

Ik lig in haar ranke vingers als was ik een kostbaar instrument. Ze lacht – *You are a dime a dozen, baby*; je bent een fluitje van een cent. Ironie is een uitstervende kunst, behalve in mijn bed.

Of ik ooit naast een dode wakker ben geworden. Vraagt ze.

I beg your pardon?

*

De katholieken begraven hun geliefden niet. Zij stoven hun doden liever in smalle nissen; zij smoren in de hitte van een eeuwige zomer. Na een jaartje braden worden zij in een katoenen zak geschud, en achterin de nis gepropt – misschien is het daar koeler.

Ooit stond ik aan het graf van Marie Laveau, de *Voodoo Queen*. Ik klopte driemaal op de holle plaat; met haar lippenstift van goud kraste mijn vriendin haar drie kruisjes in de wand. We lieten de lippenstift op de grond rollen, een magere offergave; we hoopten dat Marie van *Rouge Sensation* hield. Blijkbaar niet: de baby kwam er maar niet en de vriendin pakte haar koffers.

*

Regent het al? Het schaarse licht in de kamer is verenigbaar met de hypothese van regen: Zacht gefilterd speelt het op het plafond, flegmatiek en zuiver, neigend naar een blauwe alchemie. De Cd-speler hikt. De nachtlamp flinkt. *Girl you gotta love your man* – is de laatste snik van de kerncentrale.

Ze grijpt een sigaret en slaat het laken om haar heen; ze schrijdt naar het balkon. De ramen zijn al dichtgespijkerd. De laatste triplexplaat, die voor de deur is bestemd, kleppert tegen de reling. Ik hijs mijn boxershorts op en druk me tegen haar aan, de wind een hete adem in onze nek. Wij passen in elkaar. Hoe vaak, hoe vast, hoe warm passen mensen in elkaar.

Van het balkon aan de overkant zwaait een ander stel schipbreukelingen ons vrolijk tegemoet – late veertigers, een vrouw met speklaag, een man met paardenstaart. Zij hebben aan laken en onderbroek verzaakt.

En terwijl de overburen vredig aan het copuleren slaan, heffen wij de blik naar de hemel, en aanschouwen wij de rafelige wolken die knabbelen aan de rafelige maan. Daar valt de eerste rafelige regen al. Tijd om te gaan timmeren.

Wanneer de laatste hamerslag is verstomd glijd ik langs de regenpijp naar de straat. Ik land met blote voeten in een plas van glimmend slijm. Ik ren naar boven, en glijd naast haar in bed.

Waarom ik, vraag ik. *I am a dime a dozen.*

Waarom Noah?, vraagt ze. Na Zijn zondvloed had de Heer een rechtvaardige nodig, één enkele rechtvaardige en zijn gezellin. Het gaf niet dat die rechtvaardige een dronkaard was -- hij was standvastig, behoedzaam, mild, en werkzaam.

Jij bent mijn rechtvaardige.

Ze belooft mij: Als vannacht de wereld vergaat, zullen wij hem weer bevolken.

De regen kletst tegen de houtplaten aan. De wind is hels – dit is geen fluiten meer, geen gieren, dit is bulderen: Dit is de geest van de Caraïben zelf die uit het water rijst; dit is al de gebalde woede van West-Afrika in één ziedende, bonkende vuist; dit is de zwarte duivel Satan die vloekend en met jakkerende klauwen de stad aan stukken scheurt.

In *St. Louis Cemetery No. 1* dansen nu vast de protestantse doden. De katholieke kadavers herademen.

Ik neem haar in mijn armen.

Het leven begint wanneer je ophoudt met vragen te stellen.

De wind buldert; de regen ranselt het huis.

Morgenochtend, zeg ik, is dit voorbij.

Ze beaamt het.

Morgenochtend, jongen, is alles voorbij.